

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

„Relația dintre papalitate și sudul Italiei în perioada 800-1000”

Tutore îndrumător:

Prof. dr. Viorel PANAITE

**Doctorand:
Sorin Dan DAMIAN**

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077.

București, 2015

CUPRINS

INTRODUCERE	3
1. SCRISORILE PAPILOR ȘI DIVERSELE	
TEME TRATATE DIN PERIOADA 800-1000	5
1.1. Scrisorile Papei Ioan VIII (872-882)	5
1.2. Scrisoarea Papei Ștefan VII (896-897)	9
1.3. Scrisoara Papei Marinus II (942-946)	12
1.4. Scrisoarea Papei Agapet II (946-955)	18
1.5. Scrisoarea Papei Ioan XII (955-964)	20
2. PAPALITATEA ȘI IDENTITĂȚILE	ETNICE DIN
SUDUL ITALIEI	23
2.1. Papalitatea	24
2.2. Lombarzii	27
2.3. Arabii	29
2.4. Bizantinii	37
CONCLUZII	40
ANEXE	41
1.1. Conducătorii orașului Benevento	41
1.2. Conducătorii orașului Salerno	41
1.3. Episcopii orașului Benevento	42
1.4. Episcopii orașului Salerno	42
BIBLIOGRAFIA	43

REZUMAT

Spațiul românesc cunoaște o literatură redusă în ceea ce privește istoria medievală a Italiei, și aproape lipsește cu desăvârșire cercetarea istorică, care să privească istoria medievală italiană din secolele al IX-lea și al X-lea, mai cu seamă prezența diverselor populații (lombarzi, bizantini, arabi) și religii (creștinism și islam) în sudul Peninsulei Italice. cea mai importantă lucrare istorică apărută în România, cu privire la această perioadă, este cronică lui Pavel Diaconul, intitulată „Historia langobardorum”, adică „Istoria lombarzilor”.

Din vasta istorie a lombarzilor și a relațiilor acestora cu diversele entități, fie religioase, fie politico-administrative, am hotărât ca pentru studiul de față să aleg o temă mai puțin obișnuită, și deloc tratată în literatura românească de specialitate, și anume relațiile dintre papalitatea romană și diversele entități din sudul Italiei, limitându-mă la alegerea câtorva puncte tematice principale. Astfel, am decis ca lucrarea mea de cercetare să se intituleze: „Relația dintre papalitate și sudul Italiei în perioada 800-1000”.

Pentru a putea face acest lucru, am căutat mai întâi în bogatele corpus-uri de scrisori în limba latină ale papilor care au condus Biserica romana în perioada menționată anterior, și am selectat scrisorile care aveau legătură cu orice temă referitoare la relația diverșilor papi cu sudul Italiei.

Astfel, în perioada 800-1000, Biserica Romană a fost condusă de un număr de nouă papi, care s-au și implicat în diverse moduri în problemele religioase și politice ale timpului, după cum urmează: Ioan VIII (872-882), Ștefan VII (896-897), Marinus II (942-946), Agapet II (946-955), Ioan XII (955-964), Ioan XIII (965-972) și Benedict VII (974-983). Dintre aceștia am selectat unele dintre scrisorile papilor: Ioan VIII (872-882), Ștefan VII (896-897), Marinus II (942-946), Agapet II (946-955) și Ioan XII (955-964).

Scrisorile selectate au fost după cum urmează:

a) Papa Ioan VIII (872-882):

- „Ad clerum salernitanum (anno 875)”;
- „Ad Guaiferium principem Salernitanum (anno 876)”;
- „Ad Guaiferium principem Salernitanum (anno 876)” (altă scrisoare);
- „Ad Guaiferium principem Salernitanum (anno 877)”;

b) Ștefan VII (896-897):

- „Bulla pro Monasterio S. Vincentii Vulturnensis (anno 930)□;

c) Marinus II (942-946):

- „Privilegium pro Ecclesia Beneventana (anno 943)□;
- „Bulla pro Monasterio S. Vincentii Vulturnensis (anno 944)□;

d) Agapet II (946-955):

- „Epistola ad Atenulfum, principem Beneventanum (anno

946)□; e) Ioan XII (955-964):

- „Epistola ad Landulphum, Beneventanum episcopum (anno 956)□;

După ce am încheiat procedura de verificare a corpus-urilor de scrisori existente în limba latină, am selectat scrisorile al căror titlu l-am menționat anterior, și apoi am trecut la procedura de traducere a acestora din limba latină, în limba română. Traducerea finală a acestora a fost însoțită și de un comentariu adecvat, dar și de o prezentare în context.